

14A) Meziválečná česká poezie

charakteristika doby:

- 1914 - 1918 - 1. světová válka
- 1917 - Říjnová revoluce v Rusku
- 28. 10. 1918 - vznik ČSR
- po válce hospodářská krize, nástup fašismu
- 1938 - Mnichov
- 1. 9. 1939 - začátek 2. světové války

proudy v poezii:

Proletářská poezie - levicová
autoři ovlivněni Říjnovou revolucí, žádají změnu v řízení revolucí. Autor programu Jiří Wolker.
Umění mělo být revoluční, srozumitelné, tendenční, vyzdvihoval kolektivismus.

představitelé:

Jiří Wolker (1900 - 1924)

narodil se v rodině bankovního úředníka v Prostějově, studoval práva a filozofii v Praze, člen Literárního klubu a Devětsilu, zemřel předčasně na TBC.

Host do domu - sbírka básní

Těžká hodina -

Josef Hora (1891 - 1945)

narodil se v Dobříně u Roudnice, novinář (Právo lidu, Rudé právo, České slovo) předseda československých spisovatelů.

Itálie - inspirace cestami a poetismem

Tvůj hlas - meditativní lyrika

Jan houslista -

Zahrada Popelčína -

Stanislav Kostka Neuman (1875 - 1947)

z rodiny pražského advokáta, studoval na gymnáziu a obchodní akademii, v 18 letech odsouzen v procesu s Omladinou, aktivní anarchista

Apostrofy hrdé avášnivé -

Kniha mládí a vzdoru - projev anarchismu

Kniha lesů, vod a strání -

Nové umělecké směry:

poetismus - reakce na proletářské umění, využívají fantazie, chtějí poznat krásu života, umění žít

surrealismus (nadrealismus) - popisují tajemno, chybí rytmus, rým, báseň, mnohdy chybí i logická stavba

dadaismus - (dada = nic neznámá, je to čirý nesmysl), založeno uprchlími spisovateli z různých zemí, kteří se sdružili kolem kabaretu Voltaire. Chtěli se všemu vysmát, vše zničit a rozvrátit. Básně byli zhluky hlásek a výtvarné umění nesmyslné plácanice.

kubismus - (kubus = kostka, krychle) nezobrazují věci z jednoho pohledu, ale snaží se je zachytit z několika stran současně.

představitelé:

Jindřich Hořejší (1886 -1941)

básník a překladatel, psal proletářskou poezii a setrval u ní i když většina básníků od tohoto programu upoštěla, jeho verše jsou zkratkovité, civilní, zobrazují lidskou bídu, smutné vztahy a smutné prostředí velkoměsta

Hudba na náměstí - reakce na Šrámka, *Života bído, přec tě mám rád*, s vyzněním „Života bído, života bído, ty nejsi dědičná“

Korálový náhrdelník - spojení sociálního motivu s motivem milostným

Den a noc - spojení sociálního motivu s motivem milostným

Jaroslav Seifert (1901 - 1986)

Vítězslav Nezval (1900-1958)

Konstantin Biebel (1898 – 1951)

Narodil se ve Slavětíně u Loun, otec zubním lékařem, studoval gymnázium, vojákem v době 1. světové války, na balkánské frontě, zraněn, zajat, útěk – vliv na jeho život. Po válce studium lékařství, praxi se věnoval jen krátce. Sbližuje se s některými literáty (J. Wolker), členem brněnské literární skupiny a pražského Devětsilu. Hodně cestuje, poznává exotická prostředí (Sumatra, Cejlon, Jáva, Alžír, Tunis) – inspirovaly jeho poezii.

Sueralistické sbírky:

Nebe, peklo, ráj - experimentace s automatickým textem, záznamy snů, zkoušení nových možností

Zrcadlo noci - básně zrozené z desetileté Bieblovy krize

Poetické sbírky:

Zlatými řetězy - hravá poezie plná metafor (*Skála, Akord, Varieté*)

S lodí, jenž dováží čaj a kávu - ohlas cesty na Cejlon, Sumatru a Jávu, vzpomínky na domov, obraz přírody, žen atd.

Nový Ikaros - lyrickoepická skladba, vrchol poetismu, 4 spěvy, polytématická báseň, volný proud podvědomých představ, mnohotvárnost současného světa, obrazy z dětství, zážitky z tropů, milostné vzpomínky, zážitky z války, smutek a tíha života, Ikaros = mýtický mořeplavec vznášející se v prostoru i času.

František Halas (1901 - 1949)

František Hrubín (1910 - 1961)

básník a dramatik, pochází z Prahy, ale dětství trávil v posázavských Lešanech, během 2. světové války byl knihovníkem v Městské knihovně v Praze a po válce redaktor a spisovatel.

poezie pro děti:

Ríkejte si se mnou -

Spalíček pohádek -

poezie pro dospělé:

Stalingrad - sbírka Chléb s ocelí

Jobova noc -

Hiroschima - reakce na svržení atomové bomby

Romance pro křídlovku - lyrickoepická skladba, básníková živá vzpomínka na mládí v Posázaví, téma je poznání lásky (k Tonce z vesnice a k patnactileté Terině od kolotočů) a poznání smrti (dědeček a později i Terina) Všechny tyto prožitky spojuje křídlovka, která hraje na svatbách i pohřbech.

Zlatá reneta -

dramata:

Srpnová neděle -

Kříšťalová noc -